

26.5.2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asia: HE 94/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Valtiovarainministeriön lausunto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ja tulotietojärjestelmästä annettua lakia. Kunta- ja kuntayhtymäpohjaisille työvoimaviranomaisille säädettäisiin oikeus saada ja käsitellä nykyistä laajemmin sellaisia tulotietojärjestelmään tallennettuja asiakkaiden tietoja, jotka ovat välttämättömiä työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanemiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettäisiin oikeus saada sellaisia tulotietojärjestelmään tallennettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä valtionavustuksiin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi tehtäisiin muita vähäisiä lakitekniisiä muutoksia.

Valtiovarainministeriö esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi työvoimaviranomaisten oikeutta saada tietoja tulorekisteristä työvoimapalvelujen toimeenpanoa varten. Esityksen mukaan ehdotettu sääntely olisi mahdollistava, mutta ei velvoittaisi työvoimaviranomaisia. Esityksessä on arvioitu, ettei kysymys ole kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa tarkoitetusta uudesta tai laajenevasta valtionosuustehtävästä, eikä muutoksesta aiheutuvia mahdollisia kustannuksia ole ehdotettu otettavaksi huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa. Valtiovarainministeriöllä ei ole tähän huomautettavaa. Kuten esityksessä todetaan, mahdolliset kustannukset tulevat kuitenkin huomioon otetuiksi kustannustenjaon tarkistuksen kautta kahden vuoden viiveellä, jolloin valtio osallistuu kustannuksiin valtionosuusprosentin mukaisella osuudella koko maan tasolla.

Vaikutusten arvioinnilla pyritään vastaamaan kysymykseen siitä mikä on jonkin palvelun vaikutus, eli esimerkiksi mitä palveluun osallistuvan henkilön työllistymiselle tapahtuu verrattuna siihen, että henkilö ei osallistuisi palveluun. Pelkkä seurantatieto siitä, mikä muuttuu ennen ja jälkeen palveluun osallistumisen ei vastaa kysymykseen vaikutuksesta. Jos palveluun osallistuu työnhakija, jolla on lähtökohtaisesti hyvät työllistymisen edellytykset, tällainen työnhakija voi työllistyä erittäin nopeasti palvelun jälkeen, vaikka palvelu olisi jopa

haitallinen. Vastaavasti jos palveluun osallistuu erittäin heikot työllistymisen edellytykset omaava työnhakija, palvelun vaikutus on voinut olla suuri, vaikka palvelun jälkeinen työllistyminen olisi edelleen vaikeaa. Tulorekisterin käyttöönotto työllisyysalueilla ei siten ratkaise vaikuttavuustiedon suurinta pullonkaulaa, joka liittyy arvioinnin mahdollistavien koeasetelmien puutteeseen näitä asetelmia hyödyntävään tutkimukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toimenpiteitä tulisi arvioida useammin satunnaistamalla osallistujia (eli käytännössä arpomalla) eri palveluihin tai palvelun ulkopuolelle ja vertaamalla näitä ryhmiä toisiinsa.

Tulorekisterin tietoja hyödyntämällä on mahdollista tuottaa satunnaistamista jäljitteleviä seurantamittareita. Tällöin kysymys on siitä, että havaintoaineistosta verrataan keskenään samankaltaisia yksilöitä, joista toiset saavat palvelua ja toiset eivät. Tällaiset mittarit olisivat todennäköisesti parempia kuin pelkkä ennen- ja jälkeen seurantatieto, mutta tästä huolimatta tuntemattomassa määrin harhaisia. Harhausuus tulee siitä, että esimerkiksi iältään, sukupuoleltaan, äidinkieleltään, työttömyyshistorialtaan ja vastaavilta ominaisuuksiltaan samanlaiset henkilöt voivat olla erilaisia ja tämä erilaisuus voi edelleen selittää näiden henkilöiden työmarkkinatulemia. Ilmiö tunnetaan akateemisessa tutkimuksessa havaitsemattoman valikoitumisen käsitteellä.

Tulorekisterin tietojen hyödyntäminen olisi kunnille ja työllisyysalueille mahdollista epäsuorasti jo nykyisin erillisen tutkimushankkeen kautta. Tulorekisteriä on jo hyödynnetty työvoimapalveluiden vaikutusten arvioinnissa mm. Ahon ym. (2024) työllisyyden kuntakokeilujen vaikutuksia arvioivassa tutkimuksessa. Tästä syystä on epävarmaa, kuinka merkittävästi muutokset lisäävät varsinaista vaikuttavuustietoa. On mahdollista, että aineistojen helpompi saatavuus madaltaa kynnystä erilaisille kokeiluille. Esitettyjen muutosten hyödyt ovat työllisyysalueiden näkökulmasta ainakin seurannan kehittämisessä, joka kuitenkin vastaa ennemmin kysymykseen ”mitä tapahtuu?” kuin ”miksi tapahtuu?”.¹

Budjettineuvos

Armi Liinamaa

Valtiovarainministeriö

Budjettiosasto

¹ Lähteet: Aho, Simo, Arnkil, Robert, Hämäläinen, Kari, Lind, Sami, Spangar, Timo, Tuomala, Juha, Ojala, Satu, Saloniemi, Antti & Stenvall, Jari (2024). Työllisyyden kuntakokeilujen arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2024:3. Valtioneuvoston kanslia.